

De Vlaardingse
Openbare
Scholengroep

Protocol Medicijnverstrekking en Medisch handelen binnen De
Vlaardingse Openbare Scholengroep (De Vos)

Vlaardingen, 6 november 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Het kind wordt ziek op school	3
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek	5
3. Medische handelingen	7
4. Hoe te handelen bij een calamiteit.....	9

Bijlagen

1. Toestemmingsformulier voor: 'het verstrekken van medicijnen op verzoek'
2. Toestemmingsformulier voor: 'uitvoeren van medische handelingen'
3. Bekwaamheidsverklaring

Inleiding

Steeds meer kinderen gebruiken medicatie. Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouders/verzorgers om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Dit protocol is bestemd als handreiking hoe te handelen in deze situaties en heeft als doel op een verantwoorde manier om te gaan met medicijnverstrekking en medisch handelen binnen de locaties van De Vos.

Medicijnverstrekking en medisch handelen

Personeel op school wordt regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Tevens krijgt de schoolleiding te maken met het verzoek van ouders(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over:

- Ouders wanneer wij ouder(s)/verzorger(s) bedoelen.
- Schoolleiding wanneer wij directie en middenkader van De Vos bedoelen
- Dagelijkse leiding wanneer wij de directie en middenkader van de locatie bedoelen
- Personeel wanneer we de mensen die op de locatie werkzaam zijn bedoelen

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Personeel op school begeeft zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelt. Personeel moet daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Een ieder moet moeten zich realiseren dat wanneer hij/zij fouten maakt of zich vergist hij/zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kan worden.

Daarom vormt dit protocol een handleiding hoe in diverse situaties te handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- *Het kind wordt ziek op school*
- *Het verstrekken van medicijnen op verzoek*
- *Medische handelingen*

De eerste situatie laat personeel geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de dagelijkse leiding en BHV binnen de locatie moet direct bepalen hoe te handelen. Bij de tweede en de derde situatie kan de dagelijkse leiding binnen de locatie kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling.

Voor ieder personeelslid geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel apart beschreven. In de bijlagen bevinden zich Toestemmingsformulieren en een bekwaamheidsverklaring.

Opmerkingen

- Dit protocol vormt een onderdeel van het schoolondersteuningsprofiel en is opgesteld door het gehele zorgteam van de school, waaronder alle locaties vallen.
- Evaluatie iedere 3 jaar. De zorgcoördinatoren nemen hierin het initiatief.
- Het beheer van het protocol ligt bij het zorgteam.

1. Het kind wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt het tijdens de schooluren last van hoofd- buik of oorpijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. De leerling meldt zich bij de dagelijkse leiding. De dagelijkse leiding heeft een kort gesprekje met de leerling en informeert hierbij naar de aard van de klachten, hoelang de leerling al hinder ondervindt, of er wel voldoende gegeten is e.d.

- De dagelijkse leiding maakt een inschatting wat nodig is:

a. De klacht is niet ernstig.

De dagelijkse leiding adviseert de leerling even wat water te drinken, te eten of frisse lucht op te snuiven.

b. De klacht blijkt ernstiger.

De dagelijkse leiding controleert de hoeveelheid ziekmeldingen in Magister en eventueel het logboek van de leerling. De dagelijkse leiding informeert bij de leerling of ouders thuis zijn. Bij relatief weinig ziektedagen beslist de dagelijkse leiding om de leerling te verwijzen naar de conciërge/medewerker waar het contact wordt gelegd met thuis en de ziekmelding in Magister wordt geplaatst, of de dagelijkse leiding besluit de zaak nog even aan te zien en (op termijn) de leerling terug te sturen naar de les.

c. De klacht is acuut, vanwege bijvoorbeeld flauwvallen, verstuiking, breuk, waardoor de leerling niet zelf meer mobiel is.

De dagelijkse leiding neemt contact op met het hoofd EHBO voor advisering. De EHBO en de dagelijkse leiding overleggen welke vervolgstap het best kan worden gezet. De dagelijkse leiding neemt contact op met de ouders. In geval een leerling naar een arts of Spoed Eisende Hulp moet worden vervoerd overlegt de dagelijkse leiding met de EHBO/conciërges wie welke stappen zet.

d. De klacht ziet er ernstig uit.

De dagelijkse leiding overlegt met de EHBO/conciërges, neemt contact op met 112 en stelt de ouders op de hoogte.

Niemand bereikbaar

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. De leerling kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden.

De dagelijkse leiding kan besluiten, eventueel na overleg met de BHV, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij/zij na overleg met de BHV/EHBO inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak de leerling voortdurend te observeren.

Enkele zaken waar op gelet kan worden:

- Toename van pijn
- Misselijkheid/braken

- Verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
- Verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- Verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

De dagelijkse leiding neemt uiteraard alle zorgvuldigheid in acht.

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. In zijn algemeenheid worden deze handelingen door de leerling zelf, zijn ouders, de arts of de Thuiszorg op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders en/of leerling wel eens een beroep op de schoolleiding en het schoolpersoneel gedaan.

Een jeugdarts moet adviseren bij de keuze om wel of niet voorbehouden medische handelingen uit te gaan voeren bij een leerling. Zeker in lastige of gecompliceerde situaties zijn deze adviezen essentieel.

In zeer uitzonderlijke situaties kunnen ouders bij de inschrijving of via het toestemmingsformulier aan het bevoegd gezag vragen om deze middelen te verstrekken.

In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven. In het Magisterlogboek van de leerling wordt hiervan een aantekening gemaakt.

Het is in ieder geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Via het toestemmingsformulier (bijlage 1) wordt schriftelijk vastgelegd om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Verder de periode waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op vervaldatum. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van het personeelslid verwachten en die weet op zijn/haar beurt weer precies wat te doen en waar hij/zij verantwoordelijk voor is.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school.

Indien de school de medicatie toedient en/of beheert, hebben wij de volgende afspraken:

- *Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van de betreffende leerling.*
- *Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.*
- *Noteer in een logboek dat het medicijn aan het betreffende kind gegeven is.*

Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat duidelijk alle relevante gegevens bij de hand zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, het medicijn dat is toegediend, welke reacties de leerling vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

Paracetamol verstrekking op school

De dagelijkse leiding stelt in principe geen paracetamol ter beschikking van leerlingen die hier om vragen. Alleen in uitzonderlijke situaties kan hiervan afgeweken worden.

Het advies van het CJG aan scholen over het gebruik van paracetamol als zelfmedicatie

- Paracetamol wordt terughoudend verstrekt; in eerste instantie worden er alternatieven zonder medicatie aangeboden aan de leerling (zie onder).
- De school houdt een registratie bij van de verstrekking van paracetamol.
- Als een leerling regelmatig vraagt om paracetamol (4 tot 5 keer), worden de ouders geïnformeerd.

Bij veelvuldig gebruik (minimaal 4 maal per maand, gedurende minimaal 3 maanden) wordt de schoolverpleegkundige geïnformeerd.

(Het verstrekken van paracetamol valt binnen de verantwoordelijkheid van de dagelijkse leiding daar zij inzicht hebben van het medisch dossier van een leerling en ook de bevoegdheid hebben voor vermelding of registratie in magister!)

Adviezen

- Drink eerst water
- Heb je voldoende gegeten (ontbeten); zo niet, eet eerst even wat
- Ga even naar buiten
- Is er voldoende ventilatie in het lokaal

3. Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenoten, neemt deel aan het normale leven van een leerling en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn.

Medische handelingen

In principe verricht personeel op school geen medische handelingen.

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de schoolleiding vragen toch handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het meten van de bloedsuikerspiegel bij diabetespatiënten door middel van een vingerprikje. De school heeft in die gevallen een vaste ruimte beschikbaar waar leerlingen zelf kunnen prikken (vb. diabetes).

Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. (bijlage 2) Zonder toestemming van de ouders en/of de leerling kan de medewerker geen medische handelingen uitvoeren. Gezien de verstrekende gevolgen van de handelingen moet de schoolleiding schriftelijke toestemming van de ouders vragen

Bevoegd gezag (schoolleiding)

Het bevoegd gezag, de schoolleiding, moet zich, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een personeelslid bewust zijn dat zij daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich neemt. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed te weten wat hiervan de consequenties kunnen zijn.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde situatie heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor personeel van school. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor personeelsleden van school als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een personeelslid bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien valt een leidinggevende binnen het onderwijs niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms wordt de school betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat een personeelslid gevraagd wordt om een medische handeling bij een leerling uit te voeren.

Deze, niet alledaagse, positie moet hierbij serieus genomen worden en overwogen om dit wel of niet te doen. Er moet een gedegen instructie zijn hoe de handeling moet worden uitgevoerd. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring. Zodoende wordt een optimaal mogelijke zekerheid aan leerling, ouders, en school gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat het personeelslid in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. (bijlage 3)

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden. Heeft het personeelslid geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. De schoolleiding is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat het personeelslid doet.

Kan de schoolleiding een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Schoolleiding dat niet kan bewijzen dat personeel voor een bepaalde handeling bekwaam is, wordt aangeraden medische handelingen niet te laten uitvoeren. Onze school zal deze handelingen in dat geval dan ook niet laten uitvoeren.

Personeel dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handeling verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen treedt de schoolleiding direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bij een ernstige situatie wordt direct contact gezocht met direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waarneembaar zijn.

4. Hoe te handelen bij een calamiteit

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling bij een kind.

Richtlijnen, hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- Het toedienen van medicijnen aan een kind.
- Het uitvoeren van een medische handeling.
- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen).
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van het kind.
 2. Geboortedatum.
 3. Adres.
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon.
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist.
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bijlage 1 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling: _____
geboortedatum: _____
adres: _____
postcode en plaats: _____
naam ouder(s)/verzorger(s): _____
telefoon thuis: _____
telefoon werk: _____
naam huisarts: _____
telefoon: _____
naam specialist: _____
telefoon: _____

De medicijnen worden verstrekt door:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn:

Medicijn dient te worden toegediend op onderstaande dagen en tijden:

_____ uur
_____ uur
_____ uur
_____ uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door: _____ (naam)

_____ (functie)

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. het hieronder genoemde personeelslid die daardoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam: _____
Ouder/verzorger: _____
Leerling: _____
Plaats: _____

Datum dd-mm-jjjj: _____

Handtekening: _____

Bijlage 2 Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring Toestemming tot het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenaamde 'medische handeling' op school bij:

naam leerling: _____
 geboortedatum dd-mm-jjjj: _____
 adres: _____
 postcode en plaats: _____
 naam ouder(s)/verzorger(s): _____
 telefoon thuis: _____
 telefoon werk: _____
 naam huisarts: _____
 telefoon: _____
 naam specialist: _____
 telefoon: _____
 naam medisch contactpersoon: _____
 telefoon: _____

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' wordt uitgevoerd door:

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande dagen en tijden:

_____ dag _____ uur
 _____ dag _____ uur
 _____ dag _____ uur
 _____ dag _____ uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd bij de hieronder nader omschreven situatie:

Manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven te:

_____ (plaats, datum)

Door:

Naam: _____

Functie: _____

Van: _____ (instelling)

Aan:

Naam: _____

Functie: _____
Van: _____ (school en plaats)
Ondergetekende: _____
Naam: _____
Ouder/verzorger: _____
Leerling: _____
Plaats: _____
Datum dd-mm-jjjj: _____

Handtekening: _____

Bijlage 3 Verklaring Bekwaam uitvoeren van medische handelingen

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen.

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

verklaart dat,

naam werknemer: _____

functie: _____

werkzaam aan/bij: _____

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam leerling: _____

geboortedatum dd-mm-jjjj: _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Naam: _____

Functie: _____

Werkzaam aan/bij: _____

Plaats: _____

Datum dd-mm-jjjj: _____

Handtekening: _____